

BARCELONA 1 ABRIL 1892

SETMANARI CATALA
10 CENTIMS lo número

Manuel Liro

Copia fot. de A. Esplugas.

CRÓNICA

Un desenganyat

Monólech queixós recitat per un individu de la Comissió dels gremis, al tornar de Madrid.

(Surt un subjecte y esclama ab tó furiós:)

—¿Per xó elegim diputats pera que 'ns representin davant del Govern y 'ns defensin las demandas justas que poguem fer en un cas com lo d' are? Vaya una representació tenim! Vaya una manera de portarse aquesta gent que en los días d' eleccions nos fan espallar sabatas y emitir nostres vots á favor d' ells... Vaya uns *corresponsals* té Catalunya allá dalt, á la terra del *madroño*, que ni 's dignan *acusar rebut* de la *remesa* de comissionats que 'l país elector los hi fá... ¿Aquestos son los que tant prometen avans de pujar al candelero? ¿Aquets son aquells que fan tants paperots en las vigílias de la elecció, anant á conquistar mansos perquè 'ls votin?... Si que 'n són de mansos! Nos está bé; totas las bofetadas morals que 'ns dongan aquets peixos, elevats gracias a nostra esquena, las tenim ben merescudas? Si en lloch de protegirlos sense tenir cap promesa formal y sols perquè *surin* los hi fessem fer un depòsit de promesas lleals, avans de elevarlos, potser no girarian la casaca tan pronunciadament. Pero encare 'ns fan poch; als mansos, es dir als tontos tal com són, se 'ls tracta á baqueta... Si encare sembla que 'ns fan un favor quan al trovarnos nos saludan... si hi pensan. ¿Per qué 'ns ho han d' agrahir? ¿No ho tenen ben merescut per las sevas *reconegudas* aptituts, pel seu *preclar* talent, per la seva barra, vull dir per la seva moralitat administrativa (?) Nosaltres al votarlos no fém mes que justicia... ¡Valenta justicia qu' ells no saben ó no volen comprendre! Pero jo d' avuy endevant no 'n vull fer mes d' aquestas justicias... D'ad' are que no contin ab lo meu vot per un' altra vegada! Me 'n vaig desenganyar allá á Madrid d' aquesta gent; verdaderament inspiravam llástima, tantá que al véurens perduts, sense l' apoyo dels *nostres* *sabis* diputats y senadors, los de casa 'l vehí van darnos una ajuda, ey, no pensin mal; van acompanyarnos per tot y 'ls ne dono las gracias. Aixó vá ser una bofetada pels d' aquí, pero jo crech que ni van sentirse 'n... tenen la pell massa groixuda. Jo crech que portan duas caras; la de carn, sota un' altra de ferro... No, no, lo que 's ab mí que no hi pensin; me la pagarán; en las eleccions vinentas un vot menos; lo meu. ¿Que s' han pensat fernos servir de ninots, que potsé creuben que som autómatas que 'ns havém de moure al seu capritxo. Cal jo no 'm bellugo mes per ningú... 'M quedo ab la posició que tinch en aquets momets; la del home indignat. Si ells, mentres á nosaltres nos convé mourer soroll s' están á caseta, jo quan ells necessitin sortir pares de la patria (del cacao) m' estaré á la méva. *Diente por diente*... qui no vulga cullir tempestats que no sembri vents. Apago y m' eclipso.

(La escena queda fosca y l' actor desapareix pera no tornar mes á fer esqueneta á ningú).

* *

Desde 'l célebre remittit de *las señoritas*, quan l' Exposició Universal, no havia fet *El Noticiero* nocturn, una altra brometa tan poca so ta, fins divendres últim ab aquell article titulat *Horrible catástrofe*.

¡Vaya un modo d' alarmar á la gent! Lo seu autor que vá acreditar-se de bastant innocentó, no devia tenir gayres mals de cap al *concebir* aquella noticia de *sensació*... y poca feyna quan vá poguer emplear tantas quartillas per no dir rés, per fer erissá 'ls cabells d' algun nerviós, al cap y á la fi per donar un *canard* al públich, *canard* que no vá redundar en benefici del *Noticiero* conegut vulgarment per *el gorro de dormir*, puig la gent sensata vá trobar la brometa á mes de poca solta, anti-humanitaria.

Senyor Peris. Vegi si per la gracia li donan una creu y fassiho sapiguer als lectors del *obscurantista* diari, que surt ab las ratas pinyadas.

Y no las fassi may mes aquestas bromas, que aixó no fá persona séria, ni condecorat, ni propietari d' que una Redacció feta expofés pera 'l periódich...

Després que aquella idea á mes d' ésser poch graciosa no es original; una cosa semblant, pero ab mes sombra, vá fer lo celebrat escriptor madrileny Marian de Cavia, tractant d' un suposat incendi del Museo de Pinturas de Madrid. Pero alló tenia *schic* perquè l' autor ho va fer com á innocentada y efectivament vá agradar perquè sortí 'l día d' Ignocents.

Cada cosa pel seu temps... ¿comprén l' autor de la *Horrible catástrofe*... imaginària?

Donchs que aprengui á ser mes formal.

DOCTOR GERONI.

RESPOSTA

Un día vas dirme
que jo te digués
lo qu' era poesia,
lo que vol dir vers,
y are vaig á dirtho
si es que dirho sé.
Es trovarse, nena,
en tos brassos prés;
mirarse en las niñas
de tos ulls de cel;
jugar ab las trenas
de tos richs cabells;
rebre de tos llabis
lo purissim^o bés;
dirte ab mots dolcissims
tot lo que 'l cor sent;
pensá ab tú á tothora;
sentir ton alé;
parlar de ventura
estan aprop teu;
veure eixir rialletas
en tos llabis bells,
rosas en tas galtas,
ditxa en lo cor teu,
foch en tas miradas
y en ton rostre neu.
¡Aixó es la poesia
mes gran que 's coneix!

FRANCESCH MARULL.

La Truchs y la Estripa-gorros

NOVELA ERÓTICA-POSITIVISTA

Sapiguda per los «baixos» y aplaudida per los «alts»

ACABAMENT DEL CAPITUL II.

VII.

Ni la miséria ab son terrible *pánich* (1) lográ de la Layeta l' orgull crónich destruir, y portarla á un camí armónich que li fes aburrir lo luxu *insánich*

Travallant ab valor mes que titánich, en vers de pendre saludable *tónich*, son ideal posá en lo *Babilónich* (2) tal volta atreta per impuls satánich.

L' hi hauria en *Policarpio* dat arsénich vejent que mereixia un metje *alínich* aquell caràcter en capritxos únich,

mes, ella, tent del mon un *palco escénich*, gastava 'ls poch diners de un modo cínich lluhint per diari, *mantellina y túnich!*

1 Tant aquest sonet com lo que segueix, son escrits ab consonants forçats.

2 Babilònia fou la ciutat mes opulenta y luxosa del mon antich.

VIII.

Per mes que s' untin, fan soroll los *carros*, y cars se pagan en lo mon los *erros*, puig sempre que no acaban ab *enterros* alteran á tot' hora los *colarros*.

Seguidament la sort esbullant *marros* á nostra esclavitut anyadeix *ferros*, fent naixe en aquets míseros *desterros* fills que reportan plors y *despilfarros*.

Com si al ventre hi tingués deu mil *esguirros* la Laya 's troba *en cinta* y sense *ahorros* casada ab un marit de los mes *burros*.

No privant que als nou mesos entre *esbirros* somrient *sortís á llum* la *Estripa-gorros* portant marcats al front los instints *curros!*

CAPITUL III.

L' autor als lectors.—Digresions.—Infantesa de nostra heroína.—Primeras travessuras.—Vanitat y pobresa tot en una pessa.—Lo perquè li diuhen *Estripa-gorros*.

Tots los *metros* probant de l' *Art poética*, eixa novela històrica

penso seguir, per mes que la *retòrica* se torni, á forsa de disgustos, *ética*, puig no tém á la crítica, ma *musa popular*, sempre simpática, que tant en lo *Social* com en *política* canta vritats... faltant á la gramática.

Conté 'l según Capitul, vuyt posadas y es cad' una un *sonet* si no m' enganyo, perquè vegin las *massas il-lustradas* que, sent mas *heroínas* tan *sonadas* en *sonarlas* molt mes avuy m' afanyo. *La Truchs y Estripa-gorros* mereixen tal honor, per xó cambió en *Silva* los *sonets*, demanant xorros de inspiració al *deu Momo*, y tant confio que ajuda 'm donará, que la rialla m' apar sentir del *públich*, que si calla es perquè encare ab la *prudència* 'm guío.

Quedárem, que vingué tota alegroya la *Estripa-gorros* en lo mon de penas, replant mes las cadenas de la Layeta, que si be cofoya estava de ser mare de una noya sofria decepcions de totes menas.

No era prou que vejés la desdixada las dolsas il-lusions totes per terra al pervindre lligada de un home mes aixut que un tros d' estora,

tenia que aguantar la dura guerra que sens pietat li feyan á tot' hora lo *vehinat*, los *inglesos* y la *tia*, y l' *orgull*, que atontada la tenia. Aixís es, qu' entremix de plors y angúnias, xismes, rahóns, enredos y rencúnias saragatas y crits, la pobre nina en vers del *Lácteo licor* que vida dona s' atipá de cassolas de farina, y aixó que la pobreta, era molt *monal*

Peró en cambi, si *metas* li saltavan los *llassos* y 'ls *barnussos* li sobrayan, gorras ab ploma de color de crema, vestidets aconxa's, de satí-rosa y lo millor de casa *L' Aurigema*. Lluhia aquella nena tan preciosa fent, que aquells qu' ignoravan de qui era per filla la prenguessin d' algún noble, habent nascut d' una pobre *Sarrellera* y sent son avi lo *barber* d' un *poble*. (1) Me dirán ¿eix miracle com se obrava? tenint antecedents ben clar s' esplica, lo poch diner qu' entrava á casa, ¡la Layeta 'l malgastava comprant *falòrnias*, pera fer la rica, mentres tant que la panxa descuidava!

JOSEPH M.ª CODOLOSA.

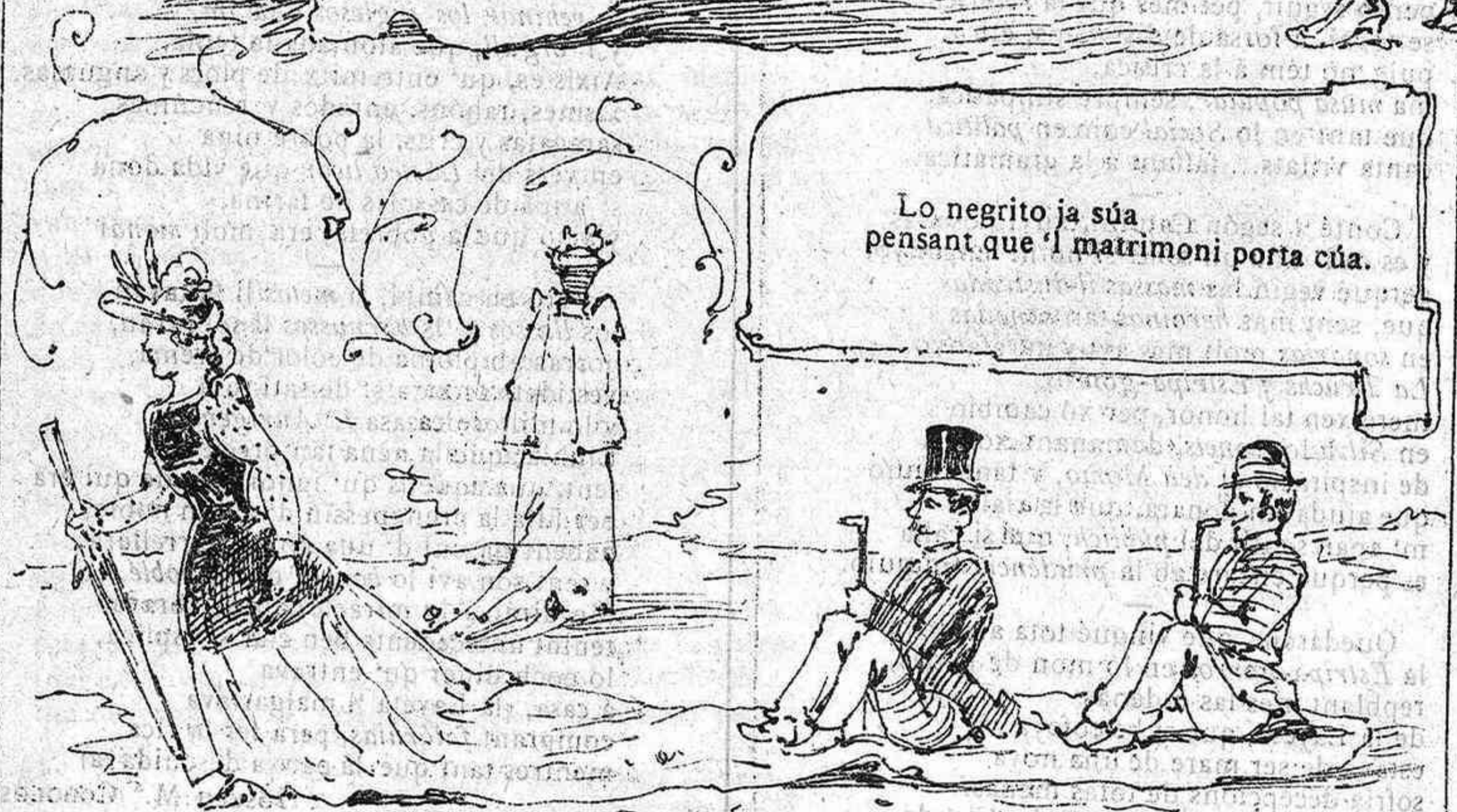
(Seguirá lo capitul.)

1 Sant Hilari.

LAS CUAS... DELS VESTITS

No son las plomas ni 'ls gorros lo que fan anar de morros.

Lo negrito ja súa pensant que 'l matrimoni porta cúa.

Ab sà cúa, porta així al marit y hasta al cosí.

JULIAN

LO TIRO PER LA CULATA

¡Que elegante anava mis Fany!

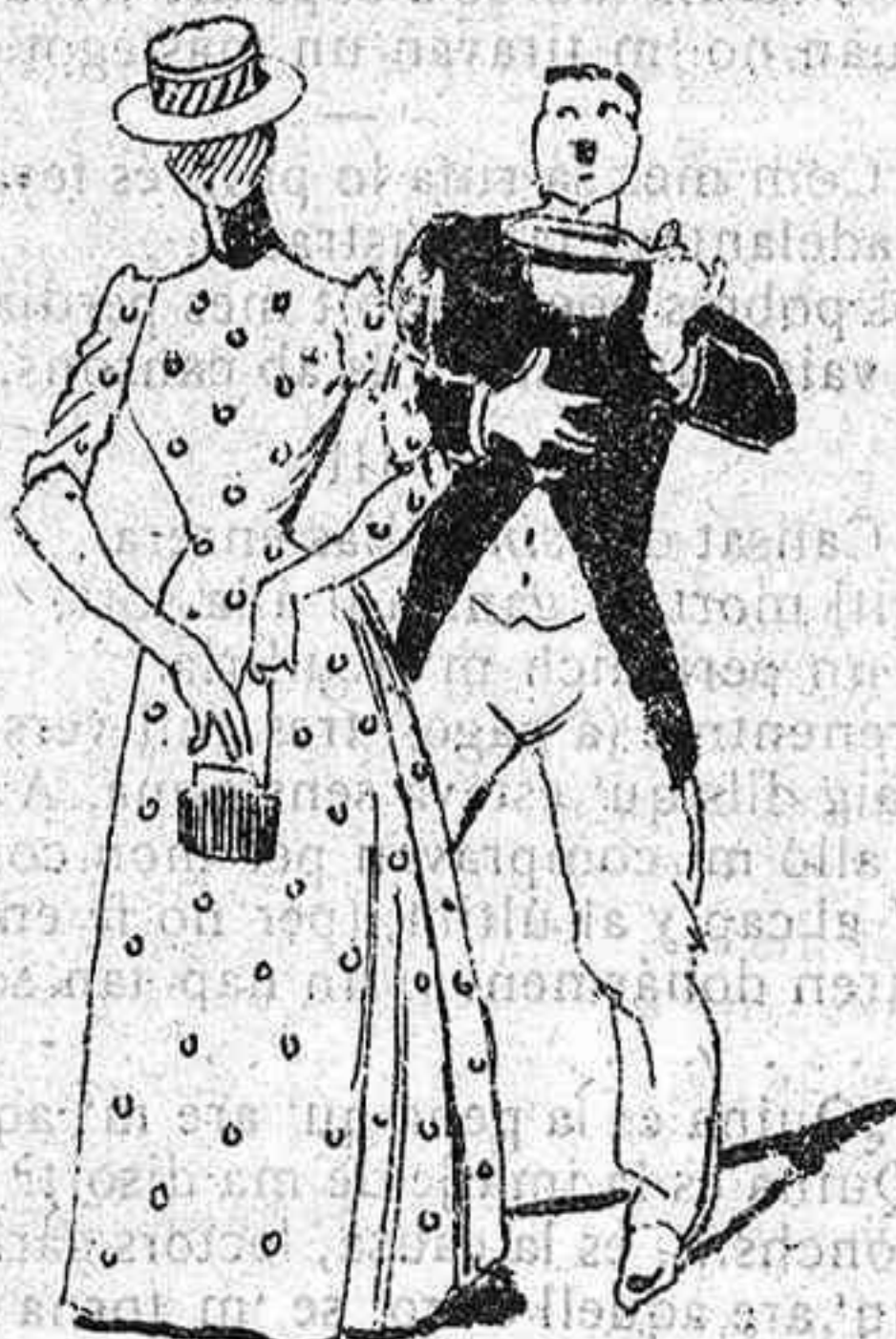
¡Y que decidit anava l' Arturo radera d' ella!

—¡Senyora! tingui llástima y compassió

d' aquest pobre martir d' amor.

—¡Oh! no m' abandoni sense darme sisquera una esperansal

Y mis Fany, que no sab l' espanyol, jutjant per las súplicas y ademans, li dóna una moneda, que al Arturo li fá l' efecte d' un tiro.

PER QUARESMA

(Article de peix)

OTAS las épocas del any, nos fan veïr á la memòria un grapat de cosas pròpias d' ellas; pero cap época, á lo ménos á mí, com la dels días magres.

Cada divendres, al posarme á menjá de peix, estich á taula com preocupat, per que ab los plats que van trayent lo cap se 'm en va á fer consideracions sobre lo que 'm recorda 'l peix que 'm donan.

Veig arrós ab bacallá y musclos y... ¡ja hi só! Desseguida se 'm desfila devant del pensament una professó d' aquells á qui per la semblansa de nom se 'ls hi diu *bacallans* y pel color del seu vestit se 'ls anomena *musclos*. Y si 'm detingués aquí no sería res, però ¡cal penso en lo que fan, en lo que no fan, en lo que deurina fer, en los drets que cobran, en las contribucions que no pagan, y ja tindria tela tallada, no per tot lo dinar sino per quinze días, si la minyona no portés un altre plat que no 'm fés aná las reflexions cap un altre indret.

Si treuen llagosta... ¡adios! ja 'm trovo en una reunió d' etiqueta ahont tots los senyors van ab aquells gechs ab dugas cúas, coneguts per *llagostas*, ó sembla que 'm miro á ne 'l Liceo un grupo de set-mesóns ó de vells que 's deuen figurar que la roba que falta á la casaca per sé una levita se 'ls hi treu del munt dels seus anys posantse aquella *prenda* de vestí. Y com que 'ls extrems se tocan, dels senyorassos me 'n vaig *in mente* á ne 'ls mossos de fondas y restaurants, que del mateix modo que aquells van *enllagostats*.

Si serveixen tunyina... ¡póden considerar com m' enfilo! Fins m' entristeixo pensant ab las *tunyinas* que rében los que ténen la major part dels seus capitals empleats en valors públichs espanyols; ab las que sufren los industrials víctimas dels tractats ab otras nacions; y ab las que donan als autors dramátichs los crítichs de taula de café.

Pórtan anguila y ja cambia la decoració del meu magí. M' afiguro que menjo á la fonda y que acabat lo mosso 'm portará 'l compte y ¡bon profit! que vol dir: „dónguim *anguila*“ Y no hi ha més, s' ha de seguir la costum y s' ha d' esquitxar un *plus* sobreixidor del compte, que, escorrentse com aquell animal lliscós y sense camas, va á parar á la butxaca del servidor.

Me donan pops y me 'n vaig ab lo pensament á Londres, ahont hi ha 'l *club dels grassos*, que 'l forman tan sol subjectes de volúmen, als quals allí com aquí se 'ls califica de *pops*.

¿Hi ha xanguet?.. Tot trayentloshi las cúas se 'm representan aquells jovenets que trovantse en lo primer any de sopá á taula, se bellugan com los *xanguets* y si son noys tenen promesa y si son nenas ténen promés.

¿Hem de menjar llus? .. ¡Que 'n veig de *llusos*! Los que cómpran aquells remeys que ho curan tot, los que 's deixan engalipá pels que devant d' ells trovan pel carrer una joya, los bolsistas que cauhen en la trampa d' una noticia estupenda, los que creuen las promesas d' un candidat á las Córts, los casats que guanyan sis y la senyora gasta vint, los que 's casan ab una dona

rica sense tenirhi mica d' afecte creyentse que serán felissos, y molts d' altres que no anomeno per abreviar.

¿Que tenim cranchs..? Es clá que tinch de pensar en aquells que caminan enrera y vólen cosas estantissas y diuhen que 'ls carrils han portat la desmoralisació, y desitjan tornar al temps de María Castanya, y anyoran l' Inquisició y l' absolutisme, y que al sentir anomenar lo progrés y la civilisació 's senyan com si vejessen bruixas que 'ls vólen agafar, y demés á qui justament s' aplica 'l nom de *cranchs*.

¿Duhén un peix del que no sé 'l nom..? No 'l pregunto, perquè veyent que es un peix gros, ja tinch prous feynas en pensar en los *peixos grossos* que 's menjan en sopa boba als peixos petits desde las poltronas de las direccions y presidencias de las Societats.

Per só m' amohinan los días magres. ¿No veuen que 'm fan rumiá tant?

Si m' estigués sol á la dispesa y pogués maná, avans que menjá peix menjaria llegums ó un' altra cosa. A lo ménos estaria mes tranquil.

CONRAT ROURE.

Planys de un vell trovayre

I

—Vivía alegre, felís vivía,
mos somnis eran de preuhat or,
la ditxa m' creya, com la fortuna,
quan jo 'm posava la lira al coll.
Aymat de damas ricas y bellas,
prendadas totas de mos grinyols,
goigs y riquesas may me faltavan
may envejava coplas d' amor.

Lo mon corria y ab ell los días
y ells empenyavan á la disort
¡la meva lira va trasformarse,
per ma desgrácia, ab un llaut d' os!

II

Jo y la *carbassa* qu' á mitja esquena
portava airada per fer *sigróns*.
cantant, captava tot lo sant día
per las ermitas, palaus y forts.
Ja damas bellas no m' adoravan
ja la riquesa no anava á dolls,
dels casals moros á cops me treyan,
quan no 'm tiravan un mastegot.

Com mes sa ruta lo progrés feya
y adelantava la il-lustració,
los pobres poetas molt mes perdiam
y vaig quedarme sols ab cansons.

III

Cansat del *sino*, días enrera
mitj mort de gana aní á la sort,
si un periódich m' aculliria
prenentme (á pago!) tres mil versots.
Vaig dils qu' estava sens esma. A veure
si alló m' compravan per mon consol,
Y al cap y al últim, (per no fè encándol)
varen donármén.... un nap tan sols!

¿Quina es la pena qu' are m' aqueixa?
¿Quina es la imatge de ma disort?
Donchs.... es la causa, lectors caríssims.
¡qu' are aquell duro, se 'm torna groch!

MAYET,

LA CREMA DELS BARCOS

Y
A ca 'n Martín

NDEVANT.

Are sembla qu' está de moda entre 'ls periodistas bromeros anunciar perills clavant sustos.

Y sustos perillosos, per perills... que no perillan.

L' incendi pintat del Museo de Pinturas, de Madrit, ocasionat per la chispa d' un ingenió escriptor, vá propagarse divendres passat en nostre port á una récula de barcos *disunts*, per obra y gracia d' un *petrolero nocturno*, (metafóricament parlant).

Y que la terrible *catástrofe* fou tan perfectament imaginada com ben agafada pe 'ls llegidors d' epígrafes y aficionats á las emocións fortas.

Vá fer efecte.

¿No 'ls vá fer gracia?

Aquest nou sistema d' articulejar posat en boga, apesar de tota la bona intenció, pot donar lo següent resultat:

Que quan se cali foch de debó, ningú ho cregui, si 'l diari ho porta.

Y com més grós l' incendi, menos.

Vull dir que aquets incendis de *periodistas* poden fer més mal que 'ls altres.

¿Que no?

**

No sé si ho saben que á ca 'n Martín s' hi pot treure 'l ventre de pena, dos días á la setmana, per pochs quartets.

Tan bé com al *Tall de bacallá*.

¡Eyl aixís ho-he llegit.

O sinó, fixinse en lo *menú*; dich, en lo *menú*:

Riz á la valencienne

Noix de Renaissance

Filets de Soles...

etc. etc.

Com si diguéssim:

Rissos á la valenciana

Noys de la Renaixensa

Filets de solas...

etc. etc.

Aquets plats, junts ab altres *intraduhibles*, 4 pessetas.

¿Eh, que barato?

Dirém que 'l gastar 4 pessetas per esmorsar no té rés d' económic, encare que 's fassi 'l pensament de no dinar, ni sopar.

Pero lo cas es que 'ls diaris anuncian la *Mesa de Martín* per menjar, dos días á la setmana, plats tan escullits com los citats, á préus módichs, y no té *modus* qui no hi vagi.

Las 4 pessetas es lo de ménos.

Si no tós que á casa, quan gastém 4 pessetas per un dinar es que tením tres convidats, ja hi hauría anat.

Y crech que vostés, en aquest cas, tampoch hi haurían fet falta.

¡Si es regalat un ápat per 4 pessetas á ca 'n Martín!

PEPET DEL CARRIL.

DESDE LA HABANA

Al meu apreciat y tranquil amich PEPET DEL CARRIL.

No sabent de cert hont vius pel cambi de pis qu' has fet, t' escrich aquesta, Pepet, per saberho, (si m' ho dius). Y a contestarm' vull que 'm diguis com te trovas y 'l que fás; si estás encare tan grás, y... altrás cosas, quan m' escriguis. Per aquí tot marxa bè y no hi há may cap desgracia, imperant la democrácia... per tot lo qui té *parné*. S' arma cada manganilla sobre aixó del *papé* y l' *or*, que 'l lladre y l' estafador viuhén aquí, de *perilla*. Las lleys, las institucións y altrás cosas que no cito á n' aquí tot es un *mito*; nc las respectan ni 'ls bóns. Las cuestións municipals, no cal parlarne: n' hi ha un feix, jo conto que ni existeix ni arcalde ni concejals. Si n' hi há, no donan mostrás de vida per cap cantó; que sols van á una sessió quan hi há *tiberi* y *postras*.

Llimpiesa, urbanisació no existeixen poch ni molt; aquí tot vá com Deu vol y sense cap direcció. Las aceras destrossadas que no s' hi pot caminar; desde que las van posar que may mes las han tocadas. Per tot hi ha fanch fins al coll y en temps sech, núvols de pols; á tot temps, vols ó no vols has d' aná empolvát ó moll. Si acás no fos tot aixó y... altrés mil inconvenients podríam viurer contents y estaríam *comme il faut*. Perqué, Pep, tots los *fulanos* que en eixa terra vivím, no 'ns falta del que tením y... tots som *americanos*. Podém llegir LA TOMASA y altrés festius Setmanals aixó sí, pagant mes rals, (Un xiquet mes car que á casa). Tením «Coro Catalá» y dém funcións catalanas; y també ballém sardanas quan aném á fé brená,

Tant al extrém ha portat lo *noy*; aquí sa costum, que á no apagarse lo *llum* tindríam un *Montserrat*. Y, á no haverhi hagut abús també 't podría parlá del ex-«Centre Catalá» y la ex-«Colla de Sant Mús». Qu' eran dugas societars de las que sols Catalunya per la pau y gloria acunya de sos fills dignes y honrats. ¿Peró perquè haig de parlar del que fou ab eix tó místich? ¡Cá barrét! vinga humorístich que milló 'm podré explicar. Y, aixís també jó desitjo que 'm parlis tú, amich Pepet: puig m' apartava distret del terreno que trepitjo. Que, are tan si vull com nó estich entre *americanos* fumo mols puros habanos

mes, no 'n *pipo* cap de bó.

Habana. Febrer 1892.

J. CAP.

ANARQUISTAS

—¿Qué feu? ¡Cremeu, mateu, aixafeu, esquinseu etc!

—¿Que fem, senyó Pau?
—Guerra à tots! ¡Guerra!

—¡Fóra un gust, Pepeta, si no hi hagués pares ni marits!
—¡Oh, sí! Llibertat completa; després de l' un l' altre.
—Noya, aixó ja no 'm convé.

—Jo poso l' anarquia á la butxaca dels altres, per posá l' ordre á la meua.

—Diu que aixó s' acabarà un dia ó altre... Nosaltres també. Encara tindrè temps de fer traficas.

Anarquista musical.

—¡Quin susto rebrá aquest que llegeix tan tranquilament!

caridos.

NOSTRE RETRATO

May ab millor ocasió que la present pot aplicarse á nostre biografiat, que avuy honra la acreditada Galeria de LA TOMASA, aquella coneguda máxima de «*nádie es profeta en su patria*», perquè 'l mestre Giró estant reconegut en los mes acreditats centros musicals estrangers com una eminència lírica espanyola y particularment catalana, es poch menos que desconegut en nostra terra, y per lo tant oblidat de sos paysans.

La condició precisa que tenen los empessaris de nostre Liceo de estrenar durant la temporada una ópera, fou la causa de que en l' any 1885 lo allavors empessari Sr. Bernis nos fes conèixer *Il rinnegato* de nostre biografiat, que alcansá un gran triunfo y en ella se li reconegueren brillants aptituds de compositor de fibra. Pero aquest éxit quedá casi bé oblidat, puig com lo *actiu* empessari vá esperar á estrenar dita ópera l' últim dia de la temporada, no pogué ferse conèixer de tothom lo mestre Giró per haverse 'n donat una representació sola. Y encare, estém segurs de que si la estrená vá esser pera sortir del compromís que una cláusula del contracte li imposava y no haver de perdre lo dipòsit si havés deixat de cumplirla.

Lo mestre Giró péca d' una gran modéstia que avuy dintre del art es un defecte capital. Fá poch díes que 'ns feu sentir en lo teatro Circo Barcelonés sa *Misa de requiem* dedicada al immortal Gyarre, que li valgué una ovació indescriptible, però éll essent autor d' una obra tan de má mestra, ni menos s' ha prés la moléstia de darhi importáncia, y grácias á alguns amichs y admiradors s' ha decidit á donarne una segona audició que tindrà lloch en lo elegant teatro Lirich lo dia 1 del corrent y anuncia la 3.ª pera lo dia 8, anyadinthi també la *abertura* de sa nova ópera inspirada en una novela de Alarcón *El sombrero de tres picos* que á jutjar per las opinions qu' havém sentit te trossos inspiradíssims.

Teatros

LIRICH

Diumenje passat assistirem á la sessió de piano que doná lo eminent concertista catalá Sr. Mario Caladó.

De quinze pessas musicals fou compost lo programa, habenthi composicions dels mes renombrats concertistas estrangers, ja que hi figuraren Saint-Saens, Gluck, Wagner, Liszt, Rubinstein, Bach, Beethoven, Schumann, Hummel etc. etc. y á pesar de lo *arrit* que resulta un concert de piano lo Sr. Caladó procurá ab son talent vencer la monotonia y pesadés, sentint extraordinaris aplausos al finalisar cada una de las pessas, y logrant una ovació en la polonesa en *mi bemol* de Chopin, que tocá ab gran maestría y vigorositat de pulsació, aixís com també ab la «*novelozza*» de Godard, que per acallar l' entusiasme del públich se vegé obligat á repetir.

Rebi donchs lo senyor Mario (lo nou Planté, com li deyan los concurrents) la nostra mes cordial enhorabona per son triunfo.

Pera demá s' anuncia en aquest elegantíssim teatro la segona audició de la *Misa de requiem* del mestre Giró, que ab tan regositj fou escoltada al estrenarse en lo teatro Circo Barcelonés, formant part també del programa los ballables de la ópera *Il rinnegato*, que tan calurosament foren aplaudits.

Celebrém lo cambi de local pera aqueixos concerts clásichs.

ROMEA

Las representacions del poema dramátich, *Judas*, han donat ocasió á treurer las trenyinas á las preciosas decoracions, pintadas per en Soler y Rovirosa, Urgellés y Moragas, aixís com també á sentir aplausos lo Sr. Soler (Pitarra) autor de la obra, y á lo Sr. Borrás á poguer una vegada mes donar aquella tan estudiada cayguda ab sos crispaments de nervis y demés inverosimilituts que sempre hi adorna.

Pera avuy está anunciat lo estreno de una comédia del Sr. Figuerola, titulada: *Lo cós del delicté*. Veurém lo que será.

TÍVOLI

La setmana passada se 'ns transpapperaren las quartillas en las que davam compte d' aquest teatro y aqueixa fou la causa de que deixéssim de mencionar en la revista teatral lo bon éxit que ha obtingut la companyia de ópera, aixís com també lo notable benefici que feu nostre amich, l' actiu administrador Sr. Molgosa, que en la nit de la seva *serata d' onore* lográ veurer lo teatro completament plé y ser agassatjat per sos amichs ab lo insignificant número de 43 regalos. ¡Alsa *Lol*, d' aquesta feta haurá de buscar pis nou per col·locarlos tots plegats!

Durant los últims díes, además de repetir-se las obras que mes bona execussió han obtingut, s' han donat algunas representacions de la ópera *Carmen*, en la que hi lográ un triunfo la Srta. Ruanova, al cantar la preciosa y difícil ária del tercer acte, y lo resto de la obra lo desempeñan ab acert la Sra. Monteiro y lo Sr. Callioni. Lo Sr. Garcia Prieto, deixá lo personatge *Escamillo*, fet un novillero d' hivern á la altura de 'l *Barbián*.

Se prepara la ópera: *Roberto il diavolo*.

NOVEDATS

Dilluns passat la primera actriu de carácter D.ª Concepció Palá celebrá son benefici, obtenint una magnífica entrada y molts regalos de valor.

Además de posar en escena per primera vegada en aquest teatro la magnífica comédia del Sr. Colomer: *La parentela*, que obtingué un desempeñyo bastant susceptible de millora, estrená lo saynete del Sr. Guimerá, titulat: *La Baldirona*, que vá fer riurer per sas moltes escenas de mohiment y alguns xistes bastant espontáneos. Van distingirse en sa execució la beneficiada y 'ls Srs. Goula, Fuentes, Pigrau, Oliva y Virgili; essent cridats á las taulas, junt ab l' autor.

Pera demá anuncian son benefici los porters y acomodadors d' aquest teatro ab las obras: *El fabricante y el obrero* y la segona representació de *La Baldirona* y 'l dilluns vinent tindrà lloch lo del primer actor de carácter Sr. Pigrau, que posará en escena *La boja* (primera y única representació en aquesta temporada), estrenant además un juguete del senyor Saltiveri, titulat: *A cop calent*.

A tots desitgém bona cullita de aplausos y diners.

CATALUNYA

Molt aplaudida siguié la Srta. Alba (Leocadia), ab lo desempeñyo de «*Angelita*» en *Chateau Margaux*, vejentse ab acert secundada per la Sra. Guerra, y los Srs. Ruíz y Palmada.

Lo saynete lírich de los Srs. Burgos y Nieto, titulat: *La tragedia en el mesón etc. etc.*, resultá un *fout-pourri* de género teatral, puig que hi há bufo, cómich y saynete, que en conjunt va salvarse grácias al inmillorable desempeñyo que li donaren los artistas Srs. Cerbón, Palmada y Fernández: y molt particularment la Srta. Alba (Irene) artista que ab lo poch temps que está entre nosaltres ha cautivat molts cors y además las simpatias de tots los concurrents.

De los números músicals, obtingué los honors de la repetició, la *entrada* del sargento Pelote, que per sa *factura* nos feu recordar al tan aplaudit *duo* del *Tio... yo no he sido*, del mateix autor, lo que denota que lo senyor Nieto sab plagiarse á si mateix.

Es la millor manera de evitar que sas obras se vegin privadas per ordre gubernativa.

Dilluns passat s' estrená *La madre del cordero*, que si bé no ha de lograr envellir en los cartells, ni que vagi adornat son títul ab algun grabat, com fá aquesta empresa ab las obras d' éxit, en cambi sapigué aburrir un bon xich á la concurrència per la pesadés de sas escenas. Respecte á la música lográ també lo compositor lo mateix objecte que 'l de la lletra ja que son repetits á la sacietat los motius, resultant per lo tant monótonos tots los números.

La obra en conjunt está admirablement versificada y si bé no hi ha sintonia en cambi té un preludi que *vale lo menos dos*, per lo llarch.

Al final entre la indiferència y *siseos* dels espectadors de palcos y butacas y aplausos del *exércit* de la *claque*, se donaren los noms dels autors que ho son: de la lletra, lo senyor Iraizoz y de la música, lo mestre Giménez.

CALVO-VICO

Diumenje se doná la segona representació del drama del senyor Roig, *Fratricidal*, que tant per haber fet son autor acertadas reformas com per lo bon desempeñyo que donaren los actors á la interpretació dels personatjes, feu que fossin aplaudidas várias escenas y molt particularment los finals de actes, vejentse obligats autor y actors á sortir en escena pera rebre 'ls aplausos del públich.

UN CÒMICH RETIRAT.

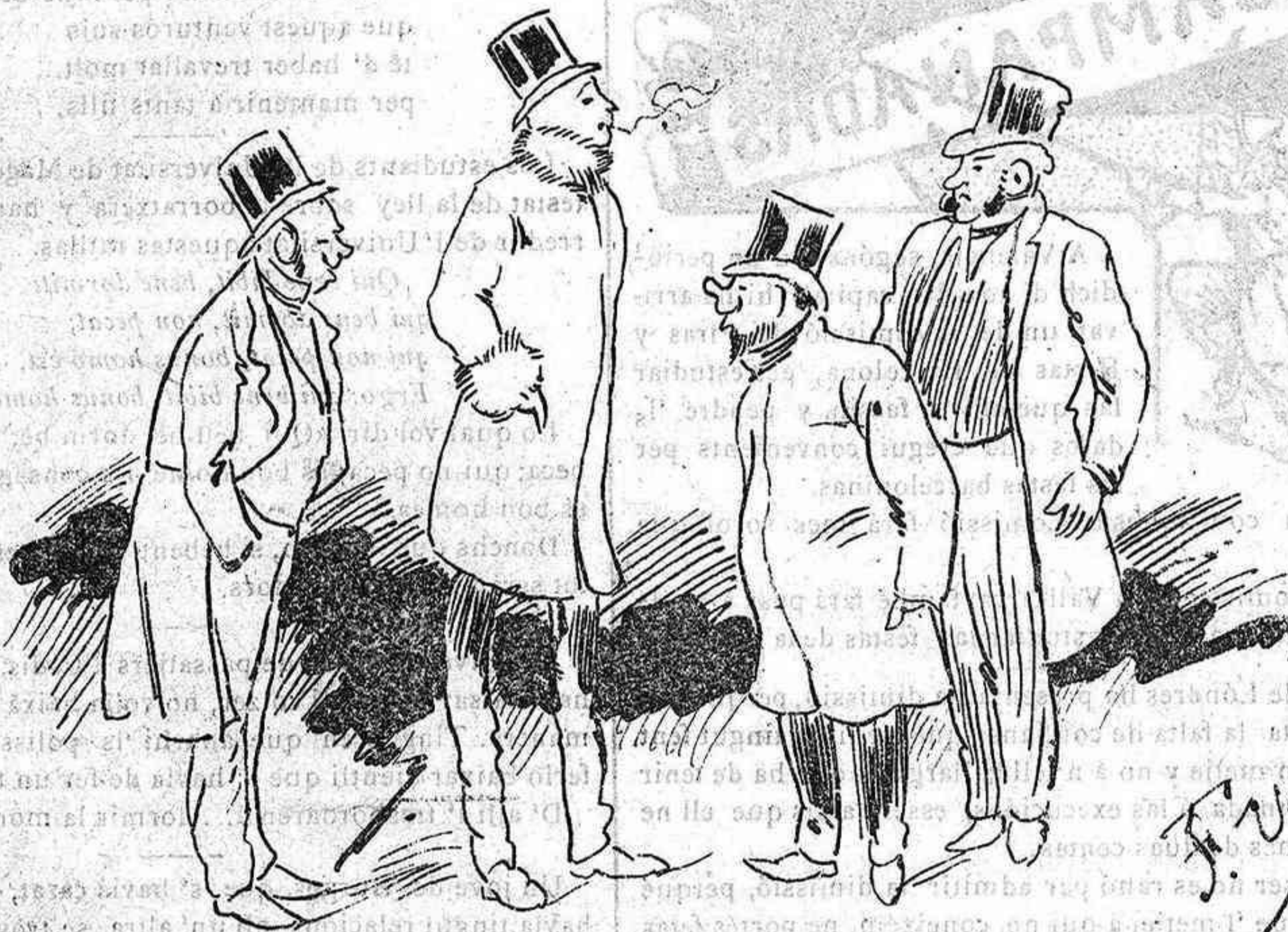
DIA MAGRE

—Dona t'ambé avuy de peix...?
—Aixís posarém poch greix.

—Creume: ni á tú ni á mí
lo peix nos pot convení.

—A casa fan de peix, Joan,
—També á casa.
—Si, també?
—Donchs lo milló que 's pot fè,
á menjá á ne 'l restaurán.

F. Vela

JA HI SOM

Ja n' ha despuntat l' aubada,
ja n' ha nascut lo nou jorn,
ja de gala empolaynada
la festa n' es arribada
de la vila y son entorn.

Ja n' han plantat las entenas
ab banderas al demunt,
ja han arribat moltas nenas
totas de hermosura plenas
y de noy no 'n falta ni un.

La mar, pel sol enriquida,
blava es lo mateix que 'l cel,
y la onada desfallida
va besant engelosida
l' entoldat com bresch de mel.

Ja van tocant las musicas
y ja va ballant la gent;
las noyas pobras y ricas
ab bons vestits son bonicas;
tot per engraná al jovent.

Sols una, plora que plora
n' hi ha en tota la població;
una nena encantadora
que jemega fa mitj' hora...
¡No té llest lo vestit bó!...

P. COLOMER.

ENGRUNALL

*Es tan imposible niña
que tu me quieras de veras...
com dir al terrat de casa
que may hi hagin goteras.*

*Su mano coje la mia
y en alas de su deseo...
vareig veure qu' abressava
á la dona del sereno.*

*Te pintaré en un cantar
la rueda de la existencia...
casarse, tenir diners
é ignorar que es ignocencia.*

*La vela que nos vislumbra
se parece á nuestro amor...
que ahí estant en lo teu quarto
vam quedar... sense claror.*

*Portero soy de tu casa
y tengo á gran gala serlo
per mes que ja fa vuyt anys
qu' encare no hi cobrat sueldo.*

*Por verte crucé los mares
con mas suerte que Colón...
¡tens sort, que no vareig sebre
ahont era la fi del mon!*

RAMÓN OJEDA LÓPEZ.

Naturalment

—Vaja, que 'm dóna quimera—
deya cremat lo marit,
—tant aguantá 'l nen petit,
com si fos una ninyera.
Tinch los jenolls dolorits,
y fins la roba m' escalda
de tan tenirlo á la falda
horas, y días, y nits.
Nada; no 'l vull tenir mes;
puig me trovo tan cansat,
que cauria desmayat
si mes de un quart l' aguantés.
Sa muller que l' escoltava
va contestar al moment:
—No tens pas rahó, Climent.
Quan ab tú, jo festejava,
á la falda m' aguantavas
moltas y llargas estonas
que trovarías molt bonas;
ja que may, may te 'n cansavas...

LLUIS SALVADOR.

A Valencia, segons diu un periódich d' aquella capital, hi ha arribat un de la comissió de Firas y Festas de Barcelona, per estudiar las que allí 's fassin y pendre 'ls datos que cregui convenients per las festas barceloninas.

¡Ja veurán com aquesta Comissió farà mes soroll que festas!

Si va un comissionat á Vallcarca, també farà posá á ne 'ls diaris que hi ha anat per estudiar las festas de la població.

Lo butxí de Lóndres ha presentat la dimissió, perquè diu que es injusta la falta de confiança que se li ha tingut fent apreciar á un metje y no á n' ell la llargaria que ha de tenir la corda destinada á las execucions, essent aixís que ell ne porta fetas mes de duas centas.

Aixó pot ser no es rahó per admitir la dimissió, perquè podria ser que 'l metje, á qui no coneixém, ne portés fetas moltas més.

De totas maneres la dimissió está bé y sols falta que per esperit de cos, tots los butxíns de tot lo mon presentessin la dimissió y no 's trovés ningú que volgués serne.

Ja que no 's vol abolir la pena de mort ab rahóns, que 's aboleixi per impossibilitat d' executarla.

Un suís, del poble de Malaus, ha inscrit lo naixement del seu 27 fill. Aquest pare, ha sigut casat dugas vegadas y té 12 fills del primer matrimoni y 15 del segón. Lo particular es que tots 27 viuen.

No 'l coneixém, pero 'ns sembla que aquest venturós suís té d' haber treballat molt... per mantenir á tants fills.

Los estudiants de l' Universitat de Magdeburg, han protestat de la ley sobre la borratxera y han escrit en un corredor de l' Universitat aquestas ratllas.

*Qui bene bibit, bene dormit;
qui bene dormit, non peccat;
qui non peccat, bonus homo est.
Ergo: qui bene bibit, bonus homo est.*

Lo qual vol dir: «Qui beu bè, dorm bè; qui dorm bè, no peca; qui no peca, es bon home. De consegüent, qui beu bè, es bon home».

Donchs que beguin, si bebent han de ésser bons. Sobre tot serán bons... bebedors.

Al arribar un tren de passatjers á Cádiz, un subjecte que havia alsat massa 'l colzer, no volia baixá del cotxe de cap manera. Tingueren que anarhi 'ls polissons, y lograren ferlo baixar dientli que s' havia de fer un trasbordo.

D' allí l' trasbordaren á... dormir la mona.

Un jove de Burgos, que s' havia cacat, pero que avans havia tingut relacions ab un' altra, se trová ab aquesta en lo carrer, la qual, prenentli 'l bastó que ell mateix portava, l' hi doná una llisada de garrotadas. Los dos sigueren portats á las oficinas municipals, y allí quedaren en pau... fins que ella 'l torni á trevar.

¡Dimontri de burgalesa! ¡Que 'n deu haver fet d' exercici... ab lo bastó!

Lo senador vitalici senyor marquès de Francos, gaditá, de 70 anys, s' ha casat ab una guapa senyoreta de 20 anys, filla del cónsul d' Alemanya.

¡Que Deu 'ls hi dongui forsa fruyt de bendició!

BIBLIOGRAFIA

Nostre estimat colaborador l' actiu poeta ampurdanés D. Francesch Marull, nos ha remés sa última obra castellana *Olas de espuma*, que 's trova de venda en aquesta Administració.

Totas las poesías de que consta lo tomo se recomanan per sa elegància d' estil, forma galana y ben pensat fondo, aixís com per son sabor altament poétich.

Olas de espuma té més de 60 planas, está ben imprés y sols costa 2 rals.

A adquirir donchs tan agradable obra.

També 'ls senyors Marxuach y A. de Reyes, nos han obsequiat ab un exemplar de la sarzuela castellana *Sobre el terreno*, de qual lletra son autors, essentho de la música lo reputat mestre D. Albert Cotó.

Dita sarzuela va estrenarse en *Eldorado* la nit del 24 del últim Febrer, alcansant un éxit molt satisfactori del que varem darne compte á son degut temps.

Lo reputat dibuixant D. Juliá Bastinos, ha tingut la galanteria de remetre'ns un exemplar de la segona edició de sa obra *Geografia pintoresca*, en que hi descriu cinch viatjes distints, corresponents á cada una de las cinch parts del mon.

«La vuelta del marino» es lo perteneixent á Europa; «Las aventuras de un chino» en Asia; «El país misterioso» en Africa; «El doctor Baltasar» en América; y «La tierra del porvenir» en Oceanía.

Ja de temps coneixiam en lo Sr. Bastinos las dots que com á escriptor posseheix pero ab aquesta obra hem de confessar que en lo agradable rato que sa lectura 'ns ha proporcionat 'ns ha maravellosament sorprés, tant per veurhi un castís llenguatge com per las descripcions científicas á lo Juli Verne que ha sapigut intercalar en sas humorísticas é interesantas novelas.

La obra va adornada ab mes de 200 grabats, sent deguts los principals á son privilegiat llapis, y representan ab sens igual maestría, vistas, paisatges, tipos, costums, etc. etc.

Respecte á la part editorial ab dir que está presentat á la altura de las millors obras y que ha corregut á carrech de los rumbosos editors Antoni y J. Bastinos, queda fet son millor elogi.

A tots doném las gracias per los envíos.

AVIS

Habentse agotat lo n.º 106 de «La Tomasa», que es lo dedicat á la memoria de D. Narcís Monturiol, si algú vol despendres del que tingui ó 'n té algun de sobrer, en aquesta administració se l' hi comprará per dos rals, mentres l' exemplar estigui en bon estat.

Repichs

Segóns un observador escocés, ha aparegut una nova estrella en lo cel.

Ara s' está estudiant en l' observatori Hawad College de Nova York.

Si resulta una bona estrella, no s' haurá pas escapat d' Espanya, perquè aquí la tenim molt dolenta.

Sabém que lo centro de Granollers anomenat *La Unió Lliberal* prepara pera 'l próxim diumenje á la tarde en lo teatro de dita vila, per la companyia que dirigeix lo Sr. Panadés, una representació del drama sacro *La passió y mort de Nostre Senyor Jesuchrist* que en representacions anteriors ha obtingut molt bona interpretació y que han lograt constarse per plens á causa de la propaganda en contra que li fa 'ls rectors dels pobles comarcans.

Aqueixos alardés de trona, creyém, ab fonament, que son los mes necessaris á las empreses teatrals.

Esplica un colega local que distints matjes, guiats pel mes bon desitj, aconsellan als seus clients l' us d' ayguas procedentas de manantials espanyols ab preferència á las que 'ns vénen del extranger; pero 's trovan ab qué las extrangeras, ab tot y venir de mes lluny, son de notable major baratura que las sevas similars del país.

Aixó es que 'ls duenyos dels manantials espanyols, están renyits ab los seus interessos. ¿Ni ab los productes naturals podém competir ab los extrangers? ¡Aixó si que fa riure sense ganas!

A n' aquell fúnebre castell del carrer Nou, no n' hi havia prou ab qué las inicials E. G. del seu propietari estiguessen demunt las graellas á punt de rostir, sino que hi faltava foch per cóurelas. Ara no n' hi faltará, perquè hi han posat un gegant petrolero ab un' atxa encesa, que molt será que no arbolí tota l' isla de casas. Ab aixó 'l Crèdit Lyonés, ja pot amaní las bombas, perquè 'l foch es á la casa del costat.

Lo gegant pot sé li han posat perquè fassi llum á las entradas del casal, però té 'l cap molt petit y prou calará foch. Té de tení molt poch cervell.

A Córdoba s' ha celebrat un *Te-Deum* en acció de grácias, perquè l' inundació no ha causat mes desgrácias de las que ha causat, que han sigut moltes.

De tot hem de doná grácias en aquest mon; fins de las desgrácias.

Nos escriuhen de S. Sadurn de Noya que en lo teatro de aquella vila se representa ab molt éxit lo vell drama *La Passió* y que 'l rector (que segons veus té sis majordonas) está cremat perquè mentres en lo teatro's fan llenos, á la Iglesia no hi vá gayre gent.

No es estrany que 'l teatro 's vegi molt concorregut perquè 'ls actors senyors Ferrán y Soler, aquell en lo paper de Pilats, y 'l segón en lo de Jesús; s' hi distingeixen notablement.

Ab aixó, no 's queixi, senyor rector, que 's tracta de lo que vosté tracta.

LA NENA

MARÍA MAGDALENA DEL CASTELL

HA MORT

Als quatre dias de naixer, havent rebut tots los sants desenganys.

Lo seu desconsolat pare D. A. L. Tadill (á) Antoni de Padua (difunt), la seva mare D.ª Magdalena de F. y Codina, lo seu oncle D. Joseph de Espronceda (difunt), los doctors en Medicina Srs. Aihc, Sarerrac, Sellegru, Sagarom, Aramuliv y Atrabal, los albaceas testamentaris y altres que han fet tot lo possible pera salvar á la pobre criatura, suplican als seus amichs y companys assisteixin á la casa mortuoria entrada del passeig de Gracia pera acompanyar lo cadáver als magatséms de l' Ignaci.

S' encarrega á la concurrència que no 's despulli hasta veurer si lo nen Cain qu' ha de naixer té de passar també al Barri-nou ó Poble nou com se suposa.

Se suplica la Conductora.

CORRESPONDENCIA

Se publicarà tot ó part de lo que han remés los senyors Mayet, Gestus II, J. T. R., Amadeo, J. Morató.

Senyor Mayet: Pot passar per la pregunta que 'ns fá, que la contestém en sentit afirmatiu.

Senyor Garrigós: Ja tenim dit que no contestém á lo que se 'ns remet per la secció de Trenca-closcas, perquè tot es admés, mentres tingui la solució exacta.

PESCADORA DE CRANCHS

Es una ganga pescá *cranchs* en aquesta época. Cabalment per la Quaresma es quan se 'n veuhen més. Com s' arrapa aquest! Vina aquí! Que 't faig por per qué só de Nápol's?

AVIS IMPORTANT

La Empresa d' aquest periódich á fi de procurar á sos constants compradors la adquisició de celebradas obras literarias y drámaticas á la major baratura possible, está ultimant una combinació ab reputats autors y literats, pera poguer establir una rebaixa considerable en estas obras y oferirlas després á preus reduhits á tots los llegidors que presentin en nostra Redacció l' últim número sortit de LA TOMASA.

Creym que la setmana entrant podrém anunciar detalladament aquest assumpto, que sens dupte veurán ab gust los aficionats á colleccionar obras.

OBRA NOVA

VIATGES D' UNA PUSSA

CAPRITXO HUMORÍSTICH Y FILOSÓFICH, EN VERS

original de

A. GUASCH TOMBAS

il·lustrat per A. RENAU

Consta de 32 planas, imprés ab paper superior y son preu es sols de

2 RALS